

Helse- og omsorgsdepartementet
Helserettsavdelingen
Postboks 8011 Dep.

Deres ref.:
200602349-/IMN

Vår ref.:
387/160/06 MK

Dato:
26. juni 2006

Høring – Nasjonal helseplan (2007 – 2010)

Vi viser til høringsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet av 22.05. 2006 vedrørende ovennevnte.

YS har hatt ovennevnte på høring i våre medlemsforbund, og vi har følgende kommentarer:

Generelle kommentarer

YS er svært tilfreds med at det nå kommer en nasjonal helseplan. Vi mener dette er avgjørende for å sikre forutsigbarhet og stabilitet i spesialisthelsetjenesten og har derfor tidligere også etterlyst en slik overordnet plan. YS mener også at det er avgjørende for å sikre et helhetlig behandlingstilbud at primærhelsetjenesten er en del av denne planen og det bør derfor ses som en sentralt ledd i oppfølgingen av Wisløff-utvalgets utredning (NOU 2005:3).

YS er kritisk til at evalueringene av helsereformen ennå ikke er avsluttet og at konklusjonene fra disse evalueringene ikke foreligger når planene for de fire neste årene legges. Dette vil være en stor svakhet i den nye helseplanen.

Sykehusene sliter fortsatt med store underskudd, noe også regjeringen viser til revidert nasjonalbudsjett. Kravet til å gå i balanse er ikke forenelig med kravene om videreutvikling av den faglige kvaliteten på pasientbehandlingen og opprettholdelsen av dagens aktivitetsnivå. Dersom det ikke tilføres tilstrekkelig ressurser til helseforetakene er det behov for sterkere prioritering fra eierhold vedrørende struktur, oppgavefordeling og pasientbehandling. YS er usikker på om planen i stor nok grad tar dette inn over seg.

Samtidig har helseforetakene store utfordringer når det gjelder dagens investerings- og avskrivningsnivå. Dette har betydning for vedlikeholdet, men YS vil særlig peke på det store behovet for en prioritert helhetlig satsing på IKT. En helhetlig satsning på IKT vil etter vårt syn være svært verdifull for samhandlingen og informasjonsflyten mellom primær- og spesialisthelsetjeneste, samtidig som det på alle nivåer vil bidra til en bedre og effektiv

pasientbehandling. YS oppfordrer departementet til å arbeide videre med nasjonale kvalitetsstandarder som kan være relevante for hele helsetjenesten.

Rammer og spørsmål til høringsinstansene

YS støtter departementets forslag om at tannhelsetjenesten i større grad integreres i den øvrige helsetjenesten og ser fram til en stortingsmelding om en offentlig tannhelsereform. I denne sammenheng ønsker vi å påpeke behovet for en grundig vurdering av oppgavefordeling mellom personellet (yrkesgruppene) i tannhelsetjenesten. En bedre ressursutnyttelse (LEON prinsippet) vil gi et bedre tilbud til pasientene og være mer kostnadseffektiv.

Alternativ behandling

YS mener at alternativ behandling også bør inkluderes i det totale helsetilbudet i Norge. Planene sier ikke noe konkret om ulike former for alternativ behandling, noe vi mener at den bør gjøre.

Organisering og styringsstruktur

YS opplever at det fortsatt er utfordringer knyttet til styringsstruktur og organisering. Vi mener derfor at det er viktig at den kommende regionreformen ses i sammenheng med demokratiutviklingen i spesialisthelsetjenesten. YS opplever at det fortsatt er en rekke uavklarte spørsmål knyttet til demokrati, styringsstruktur, regioninndeling og oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene og hensynet til helseforetakene.

YS er tilhenger av en desentralisert styringsstruktur hvor det vektlegges et forsvarlig faglig tilbud nærmest mulig pasienten. Det å finne en fornuftig balanse mellom nærhet og kvalitet vil være den største utfordringen både innen primær- og spesialisthelsetjenesten. I den forbindelse er det vesentlig å ha et grunnleggende lokaltilbud med breddekompetanse som kan ivareta et godt akutttilbud for alle behov. YS erkjenner at forsvarlig kvalitet i noen grad vil måtte føre til sentralisering av en del spesialistfunksjoner.

Medarbeidere

YS er bekymret for de foreløpige resultatene av Arbeidstilsynets God Vakt- kampanje. Ansatte opplever stort gap mellom ressurser som er til rådighet i forhold til de oppgaver de er satt til å utføre. Mange ansatte blir syke av arbeidspresset og mangelen på mulighet til å mestre de oppgaver de er satt til å utføre.

Både primærhelsetjenesten og helseforetakene ansatter i dag flere i lave stillingsbrøker for å få grunnturnus i samsvar med gjeldende lovverk. Deltidsproblematikken er velkjent. Mange ansatte får dårlig forutsigbar jobbsituasjon, lav inntekt, merbelastning i forhold til ekstravakter og manglende trygghet. I tillegg medfører dette dårlig kontinuitet for både pasienter og ansatte. Problematikken har også et klart likestillingsperspektiv. Planen bør i større grad bidra til å ta tak i disse utfordringene.

Planen tar ikke godt nok opp behovet for kontinuerlig faglig oppdatering av de ansatte innen helsevesenet. Det er viktig at arbeidsgiver er bevisst sitt ansvar for å tilrettelegge for dette. YS mener at det er avgjørende at ansatte får medbestemmelse og medvirkning i beslutningsprosesser om utviklingen av tjenestetilbudet. YS er i denne forbindelse også opptatt av at fokus på god ledelse er sentralt og at ledere i helsevesenet må inneha lederkompetanse.

Utdanning

YS stiller seg noe undrende til at nasjonal helseplan utelater pleietjenesten i kapittelet om utdanning av helsepersonell. Selv om den varslede Omsorgsmeldingen forhåpentligvis vil gi en nærmere omtale av utfordringer og tiltak for pleie- og omsorgstjenestene i kommunene, mener vi at det er viktig at pleiedelen ved sykehusene ivaretas og at denne tjenesten får sin plass i helseplanen.

Når det gjelder videre- og etterutdanning er det viktig at også fagarbeidere inkluderes i planen. Fagskolene tilbyr videreutdanning til fagarbeidere innenfor omsorgs- helseyrker. Dette er viktig for å sikre kompetente medarbeidere. Utdanningen gir faglig påfyll og hindre også frafall blant unge i pleie- og omsorgsyrkene. I denne forbindelse henviser YS til at det er behov for å opprette en finansieringsordning for fagskoler innen hele- og sosialfag. Slik det er i dag er dette bare tilrettelagt for tekniske fag ved fagskolene.

YS mener også at planen bør tilrettelegge for at det opprettes flere praksisplasser for fagarbeidere innen helse- og sosial. Praksisplassene er viktig for å sikre kvalitet på tjenestene. Innen omsorgs- og helseserviceyrkene, hvor tett kontakt med brukere er en vesentlig del av arbeidet, er læreplassen en uunnværlig del av fagopplæringen. All erfaring tilsier at elever som fullfører en yrkesfaglig opplæring i lære er bedre kvalifisert for å jobbe med mennesker enn elever uten slik opplæring.

Samhandling

Planen må bidra til at det utvikles bedre metoder for samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjenesten. Uavklarte ansvarsforhold mellom nivåene i forhold til pasientene er dessverre fortsatt en stor utfordring. Ikke minst mellom kommunehelsetjenesten herunder særlig sykehjemmene/eldreomsorgen og spesialisthelsetjenesten, vil bedre samarbeid gi et bedre tilbud til pasientene. Her er det også behov for å utvikle og videreutvikle avtale- og finansieringssystemene. Dagens teknologi gir også mulighet til å forbedre samhandlingen i mye større grad enn det pr i dag faktisk legges opp til. YS forventer at flere av konklusjonene i Wisløff-utvalgets utredning nå må følges opp.

Avslutningsvis vil YS peke på at primærhelsetjenesten synes å ha fått en mindre sentral plass i planen enn betydningen burde tyde på. Vi forventer at man vil komme tilbake med noe av dette i den varslede omsorgsmeldingen. Men dette vil likevel bare gjelde 'en del av kommunehelsetjenesten. Det er viktig at primærhelsetjenesten vies plass i forhold til dagens utfordringer ikke minst fordi dette oftest er pasientenes første møte med helsetjenestene. Samtidig må det være et mål om at flest mulig pasienter slipper å sendes videre til spesialistbehandling.

Med vennlig hilsen

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS

Marit Kristensen
seniorrådgiver